

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

ΖΩΕΣ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΣΤΗΝ
ΠΥΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

AMNESTY
INTERNATIONAL

Στις 15 Δεκεμβρίου 2012, ένα σκάφος ανατράπηκε μετά τον απόπλου του από το Τσανάκαλε της Τουρκίας, κατευθυνόμενο προς τη Λέσβο, και 27 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους. Ο μόνος επιζών ήταν ένα 16χρονο αγόρι από το Αφγανιστάν:

«Όταν ξαναβρήκα τις αισθήσεις μου στο νοσοκομείο, ζήτησα να πάω στο νεκροτομείο. Ήθελα μόνο να μάθω αν βρήκαν τα πτώματα των φίλων μου. Τους είδα εκεί. Ήταν πολύ δύσκολο. Δεν μπορούσα να κοιμηθώ ούτε να φάω για μέρες μετά απ' αυτό.»

Επάνω: Έγγραφο που ανήκει σε Σομαλή, βρέθηκε στην παραλία Φερόγια στη Λέσβο, Αύγουστος 2008. © Giorgos Moutafis

Εξώφυλλο: Νυχτερινή περιπολία της ελληνικής ακτοφυλακής επισημαίνει σκάφος που μεταφέρει μετανάστες από το Αφγανιστάν, τη Σομαλία και την Παλαιστίνη, που επιχειρεί να διασχίσει το θαλάσσιο σύνορο από την Τουρκία προς την Ελλάδα, Ιούνιος 2009. © Angelos Tzortzinis

Μία από τις κύριες διαδρομές εισόδου για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες που προσπαθούν να βρουν ασφάλεια ή μια καλύτερη ζωή στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι τα σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας: η χερσαία περιοχή του Έβρου στον βορρά και το Αιγαίο Πέλαγος στον νότο. Το 2012, περισσότεροι άνθρωποι διέσχισαν παράτυπα αυτά τα σύνορα απ' ό,τι οποιαδήποτε άλλα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Πολλοί από αυτούς προέρχονταν από χώρες σπαρασσόμενες από συρράξεις, όπως το Αφγανιστάν και η Συρία.

Τα λίγα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα, με υποστήριξη από την ΕΕ, έχει επενδύσει εκατομμύρια ευρώ για να κρατήσει εκτός τους μετανάστες. Το 2012, ολοκλήρωσε φράχτη μήκους 10,5 χλμ κατά μήκος του τμήματος με τις περισσότερες διελεύσεις στα χερσαία σύνορά της με την Τουρκία και παρέταξε σχεδόν 2.000 επιπλέον συνοροφύλακες. Η κράτηση –συχνά σε φρικτές συνθήκες– είναι η συνήθης τύχη όσων καταφθάνουν παράτυπα στην Ελλάδα.

Ωστόσο, δεν φτάνουν στην Ελλάδα όλοι όσοι ξεκινούν για εκεί. Από τον Αύγουστο του 2012, τουλάχιστον 101 άνδρες, γυναίκες και παιδιά, κυρίως Σύριοι και Αφγανοί, έχασαν τη ζωή τους στην απόπειρα να διασχίσουν τη θάλασσα για να φτάσουν στα ελληνικά νησιά. Είναι συχνές οι καταγγελίες για απωθήσεις (την παράνομη και

συχνά επικίνδυνη πρακτική να επιστρέφονται στην Τουρκία οι μετανάστες που αναζητούνται).

Η ελληνική κυβέρνηση έχει το προνόμιο να ελέγχει την είσοδο και παραμονή σε ελληνικό έδαφος ανθρώπων που δεν έχουν ελληνική ιθαγένεια, και η ΕΕ μπορεί να υποστηρίξει τα Κράτη-Μέλη στη διεξαγωγή θεμιτών δραστηριοτήτων ελέγχου των συνόρων. Όμως οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στα σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία έχουν οδηγήσει σε σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τα άλλα Κράτη-Μέλη της ΕΕ μοιάζουν πολύ ικανοποιημένα που η Ελλάδα λειτουργεί ως θυρωρός τους. Όμως οι πολιτικές και οι πρακτικές κατά μήκος των ελληνικών συνόρων δεν ντροπιάζουν μόνο την Ελλάδα. Ντροπιάζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο. Εκθέτουν την πικρή ειρωνεία, οι ευρωπαϊκές χώρες να πιέζουν για ειρήνη στο εξωτερικό ενώ αρνούνται άσυλο σε όσους αναζητούν καταφύγιο στην Ευρώπη από τις συρράξεις στις πατρίδες τους και θέτουν σε κίνδυνο τις ζωές αυτών των ανθρώπων.

Μετανάστες και πρόσφυγες, με τους οποίους μίλησε η Διεθνής Αμνηστία, περιέγραψαν τουλάχιστον 39 χωριστές περιπτώσεις απωθήσεων από την Ελλάδα προς την Τουρκία, τις οποίες υποστήριξαν ότι βίωσαν οι ίδιοι μεταξύ Αυγούστου

2012 και Μαΐου 2013. Ανέφεραν ότι δεν τους δόθηκε ποτέ ευκαιρία να επεξηγήσουν την κατάστασή τους ή να προσβάλουν την απέλασή τους. Αυτοί οι άνθρωποι είχαν ήδη διατρέξει μεγάλες αποστάσεις για να φτάσουν στα σύνορα: από τη Συρία, το Σουδάν, το Αφγανιστάν, την Παλαιστίνη, την Ερυθραία, το Ιράν, το Ιράκ, τη Σομαλία και το Καμερούν.

Ο ανησυχητικός αριθμός μαρτυριών που συνέλεξε η Διεθνής Αμνηστία αναφορικά με απωθήσεις υποδεικνύει ότι αυτές οι πρακτικές χρησιμοποιούνται τακτικά από τους Έλληνες συνοροφύλακες και λιμενοφύλακες και ότι πολλοί πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στερούνται αδιακρίτως την είσοδο στην Ελλάδα και την πρόσβαση σε προστασία. Τον Απρίλιο του 2013, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) ανέφερε και αυτή ότι «ορισμένες μαρτυρίες Σύρων που έλαβε η Ύπατη Αρμοστεία μνημονεύουν άτυπες αναγκαστικές επιστροφές (απωθήσεις) ή απόπειρες άτυπων επιστροφών στην Τουρκία».

ΑΠΩΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Η «επαναπροώθηση» (*refoulement*) είναι η βίαιη επιστροφή ενός απόμου σε μια χώρα όπου θα διέτρεχε κίνδυνο να υποστεί σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Απαγορεύεται από το διεθνές και το ευρωπαϊκό δίκαιο να επιστρέφονται πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στη χώρα από την οποία διέφυγαν ή να απωθούνται όταν φτάνουν στα σύνορα. Τα κράτη έχουν υποχρέωση να αναγνωρίζουν, μέσα από δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες, εκείνους που διατρέχουν κίνδυνο επαναπροώθησης και επομένως έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας.

Οι συλλογικές απελάσεις απαγορεύονται ρητά από το δίκαιο της ΕΕ. Συλλογική απέλαση είναι η απέλαση μιας ομάδας ανθρώπων χωρίς να εξεταστεί η κάθε περίπτωση εξατομικευμένα και να ληφθούν υπόψη οι ατομικές περιστάσεις του κάθε απόμου χωριστά. Η προστασία από συλλογική απέλαση ισχύει για κάθε άνθρωπο, περιλαμβανομένων των παράτυπων μεταναστών.

Οι επιχειρήσεις απώθησης που πραγματοποιεί η Ελλάδα στερούν από τους ανθρώπους το δικαίωμα να εξηγήσουν τις ατομικές τους περιστάσεις και να γειρουν τυχόν ζητήματα προστασίας ή άλλα. Κατά συνέπεια παραβιάζουν τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας και το δίκαιο της ΕΕ.

© Giorgos Moutafis

© Giovanni Cocco

ΟΙ ΑΠΩΘΗΣΕΙΣ ΘΕΤΟΥΝ ΖΩΕΣ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

Η Διεθνής Αμνηστία μίλησε με ανθρώπους που υποστήριξαν ότι οι ζωές τους τέθηκαν σε κίνδυνο εξαιτίας των ενεργειών της ελληνικής συνοροφυλακής και ακτοφυλακής.

Ορισμένοι από τους πρόσφυγες και μετανάστες που διαπλέουν το Αιγαίο πάνω σε υπερφορτωμένες μικρές φουσκωτές βάρκες, περιέγραψαν πώς αρχικά αισθάνθηκαν ανακούφιση όταν είδαν ελληνικά σκάφη του Λιμενικού. Όμως σύντομα διαπίστωσαν ότι, αυτό που πίστευαν ως επιχείρηση διάσωσης ήταν στην πραγματικότητα επιχείρηση επιστροφής τους στην αφετηρία τους. Σε μερικές περιπτώσεις άνθρωποι αφηγήθηκαν πώς προκάλεσαν εσκεμμένα βλάβες στα σκάφη τους όταν είδαν το ελληνικό Λιμενικό, με την ελπίδα ότι θα τους διέσωζαν και θα τους μετέφεραν στην Ελλάδα.

Αριστερά: Η ελληνική ακτοφυλακή κοντά στη Σάμο αναχαίτζει σκάφος με 25 μετανάστες, Νοέμβριος 2009.

Κέντρο: Ίχνη που άφησαν μετανάστες στις όχθες του Έβρου στα Λαγυνά Έβρου, Φεβρουάριος 2011.

Δεξιά: Ομάδα μεταναστών περπατούν προς το χωριό Νέα Βύσσα Έβρου, Οκτώβριος 2010.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ Β ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ

Τον Μάρτιο του 2013, ο Β, 17χρονο αγόρι από το Αφγανιστάν, κρατούταν σε ένα κέντρο απομάκρυνσης στην Τουρκία, κοντά στην ακτή του Αιγαίου. Κρατούταν στο κέντρο μαζί με τις δύο αδελφές του, ηλικίας 15 και 16 ετών, καθώς και με τα παιδιά της νεκρής αδελφής του: δύο αγόρια επτά και τριών ετών και ένα κορίτσι πέντε ετών.

Εξήγησε ότι οι γονείς και η μεγαλύτερη αδελφή του σκοτώθηκαν από έκρηξη βόμβας στο Γαζνί του Αφγανιστάν. Καθώς φοβόταν για τη ζωή του και για τις ζωές των πέντε παιδιών που είχαν θεθεί υπό την προστασία του, ο Β εγκατέλειψε το Αφγανιστάν τον Σεπτέμβριο του 2012 με τις αδελφές, τους ανεψιούς και την ανεψιά του. Έμεινε στο Ιράν επί πέντε μήνες και στη συνέχεια ήρθε στην Τουρκία. Πήγε στη μεγάλη παραλιακή πόλη Ιζμίρ (Σμύρνη), όπου οι περισσότεροι πρόσφυγες και μετανάστες ξεκινούν το ταξίδι τους για να διασχίσουν το Αιγαίο. Εκεί διαπραγματεύτηκε με λαθρεμπόρους να μεταφέρουν τον ίδιο και την οικογένειά του στην Ελλάδα. Τους έβαλαν σε μια φουσκωτή βάρκα με άλλους 36 ανθρώπους από τη Συρία, το Σουδάν και το Ιράν. Οι λαθρέμποροι τους είπαν να κατευθυνθούν προς τα φώτα στον ορίζοντα, που τους είπαν ότι ήταν ένα ελληνικό νησί.

«Φύγαμε στις 11.15 μ.μ. Ήταν τέλη Φεβρουαρίου 2013. Όμως δεν μπορούσαμε να φτάσουμε στο νησί. Ήμαστε στη θάλασσα επί τρεισήμισι ώρες. Τότε μας βρήκε το ελληνικό σκάφος με Έλληνες αστυνομικούς. Μας πήραν στο σκάφος τους. Μας χτύπησαν πολύ άσχημα. Πήραν όλα μας τα χρήματα, τα κινητά μας, τα ρούχα μας. Ό,τι είχαμε. Χτύπησαν την αδελφή μου τόσο άσχημα που τώρα έχει μελανιές σε όλο της το σώμα. ... Λοιπόν, ήμαστε στο ελληνικό σκάφος επί τρεις ώρες. Γύρω στις 6 π.μ. μας ξαναπήγαν στα τουρκικά ύδατα. Μας έβαλαν ξανά στη βάρκα μας, έσκισαν τη μια πλευρά της βάρκας με το μαχαίρι τους, χάλασαν τη βάρκα και πήραν τη μηχανή και μας άφησαν στη μέση της θάλασσας. Ήμαστε 42 άνθρωποι συνολικά. Μαζί μας ήταν τρία μικρά παιδιά: η ανεψιά κι οι ανεψιοί μου. Ήταν κι άλλα παιδιά, αλλά ήταν μεγαλύτερα. ... Μας άφησαν στη μέση της θάλασσας, χωρίς τίποτα εκτός από μια χαλασμένη βάρκα.»

Ο Β ανέφερε ότι η τουρκική ακτοφυλακή διέσωσε τον ίδιο και τους συναξιδιώτες του. Στη συνέχεια τους έθεσαν υπό κράτηση σε ένα κέντρο απομάκρυνσης για παράτυπους μετανάστες εν όψει απέλασης.

© Giorgos Moutafis

Η ιστορία του Β και οι μαρτυρίες άλλων προσφύγων και μεταναστών δείχνουν την κατάφωρη περιφρόνηση που δείχνει η ελληνική ακτοφυλακή για την ανθρώπινη ζωή στις επιχειρήσεις απώθησης που πραγματοποιούνται στο Αιγαίο. Η Διεθνής Αμνηστία πήρε συνεντεύξεις από άλλους ανθρώπους που είπαν ότι οι φουσκωτές βάρκες τους εμβολίστηκαν ή τρυπήθηκαν με μαχαίρι. Μερικές κόντεψαν να ανατραπούν καθώς ένα σκάφος της ελληνικής ακτοφυλακής έκανε κύκλους γύρω τους ή τις ρυμουλκούσε. Σε μερικές τους αχρήστευσαν τις μηχανές και τους αφαίρεσαν τα κουτιά, και τους άφησαν στη μέση της θάλασσας σε σκάφη που δεν ήταν αξιόπλοα.

Παρόμοιες επικίνδυνες πρακτικές αναφέρουν άνθρωποι που διασχίζουν τον ποταμό Έβρο. Ο Ν από το Νταρφούρ του Σουδάν ανέφερε ότι τον ξανάστειλαν στην Τουρκία από τον Έβρο στα τέλη Δεκεμβρίου 2012.

«Γύρω στις 9 μ.μ. η ελληνική αστυνομία μας έδεσε τα χέρια πίσω στην πλάτη με πλαστικό. Τους είδα να πετάνε τα σακίδια μας στα σκουπίδια και στη συνέχεια μας πήγαν με μικρά λεωφορεία πίσω στο ποτάμι. Εκεί περίμεναν δύο βάρκες. Έλυσαν τα χέρια μιας από τις Νιγηριανές, έμοιαζε άρρωστη. Έπειτα μας ανάγκασαν να μπούμε στις βάρκες. Φοβόμουν ότι

θα έπεφτα στο ποτάμι με δεμένα χέρια. Μας είπαν να βγούμε σε ένα νησάκι στη μέση του ποταμού και μετά έφυγαν. Δεν μας έλυσαν καν τα χέρια αλλά μας άφησαν έτσι στη μέση του ποταμού. Μετά από περίπου 40 λεπτά μας βρήκε στο νησί η τουρκική αστυνομία.»

ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΠΩΘΗΣΗΣ

Σχεδόν όλοι όσοι υποστήριξαν ότι απωθήθηκαν, είτε στη στεριά είτε στη θάλασσα, είπαν ότι βίωσαν ή είδαν πράξεις βίας ή άλλου είδους κακομεταχείριση. Άνθρωποι περιέγραψαν ότι τους χαστούκισαν, τους ξυλοκόπησαν και τους μεταχειρίστηκαν βάνουσα. Σχεδόν όλοι όσοι έδωσαν μαρτυρίες περιέγραψαν ότι τους έκαναν σωματική έρευνα και τους αφαίρεσαν ή πέταξαν στη θάλασσα τα κινητά τηλέφωνα, χρήματα, κοσμήματα, σακίδια με ρούχα και οικογενειακές φωτογραφίες. Σε ένα περιστατικό δύο άνθρωποι περιέγραψαν ότι τους ανάγκασαν να γδυθούν.

Ο Ου., 18χρονος Αφγανός αιτών άσυλο, είχε μείνει στο Κέντρο Απομάκρυνσης Εντιρνέ (Αδριανούπολης) στην Τουρκία επί τρεις μήνες αφότου τον επέστρεψαν παράνομα στην Τουρκία Έλληνες αστυνομικοί στα τέλη Νοεμβρίου 2012. «Περάσαμε το ποτάμι τη νύχτα και περπατήσαμε σχεδόν όλη μέρα. Κοντά σε μια ελληνική πόλη μας

έπιασε η αστυνομία. Κάλεσαν ένα φορτηγάκι και αυτό το φορτηγάκι μας ξαναπήγε στο ποτάμι. Όταν μας μάζεψαν ήταν ήδη στο φορτηγάκι περίπου 20 άνθρωποι. Ήταν όλοι Αφγανοί. Όταν φτάσαμε στο ποτάμι, οι αστυνομικοί μας κράτησαν εκεί στο φορτηγάκι επί τρεις ώρες. Ήταν πολύ δύσκολα, καθώς το φορτηγάκι ήταν ασφυκτικά γεμάτο και μύριζε απαίσια. Ενώ ήμασταν στο φορτηγάκι, ο φίλος μου τηλεφώνησε στον ΟΗΕ και κάποιους άλλους οργανισμούς για να ζητήσει τη βοήθειά τους. Λίγο μετά από αυτό το τηλεφώνημα, οι αστυνομικοί άνοιξαν το φορτηγάκι και ρώτησαν ποιος τηλεφώνησε στους οργανισμούς. Μας έβγαλαν έξω έναν-έναν και ρωτούσαν αυτό το πράγμα. Φαντάζομαι ότι κάποιος από μας τους είπε ποιος είχε κάνει το τηλεφώνημα, γιατί τότε πήραν τον φίλο μου και τον χτύπησαν με τα κλομπ. Έπειτα μας πήραν τα κινητά και τις ζώνες μας και μας απέλασαν πίσω στην Τουρκία.»

Ο Χ, από την Παλαιστίνη, είπε ότι βρισκόταν στο Αιγαίο κοντά σε ένα ελληνικό νησί μέσα σε μια βάρκα μαζί με άλλους 11 ανθρώπους από την Παλαιστίνη και τη Συρία, μεταξύ αυτών και ένα μωρό δύο μηνών, στις 6 Μαρτίου 2013. Είπε ότι η ελληνική ακτοφυλακή τους ρυμούλκωσε ξανά στα τουρκικά ύδατα. «Ζητήσαμε νερό από τους Έλληνες αστυνομικούς, αλλά εκείνοι γέλασαν μαζί μας και είπαν 'είστε σαν τα σκυλιά'.»

© Angelos Tzoritzinis

ΑΔΙΑΚΡΙΤΕΣ ΣΑΡΩΤΙΚΕΣ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΕΙΣ

Η απώθηση πίσω στην Τουρκία δεν συμβαίνει μόνο σε ανθρώπους που μόλις διέσχισαν τα σύνορα, αλλά και σε όσους βρίσκονται στην Ελλάδα επί χρόνια και έχουν δημιουργήσει εκεί οικογενειακούς δεσμούς. Εκτός του ότι ενέτειναν τους συνοριακούς ελέγχους στην περιοχή Έβρου

© Angelos Tzoritzinis

Επάνω: Αστυνομικοί σταματούν μετανάστες για να δουν τις άδειες παραμονής τους στο κέντρο της Αθήνας. Οι μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις-σκούπα της αστυνομίας από τον Αύγουστο του 2012 κατέληξαν στην κράτηση πολλών μεταναστών.

τον Αύγουστο του 2012, οι ελληνικές αρχές ενέτειναν επίσης τις επιχειρήσεις σε αστικές περιοχές προκειμένου να συγκεντρώσουν και να θέσουν υπό κράτηση παράτυπους μετανάστες.

Ο Δ, που ζούσε στην Ελλάδα από το 2008, περιέγραψε πώς τον συνέλαβαν αστυνομικοί τον Αύγουστο του 2012 στο πληντήριο αυτοκινήτων όπου εργαζόταν. Ανέφερε στη Διεθνή Αμνηστία ότι ήταν καταγεγραμμένος ως αιτών άσυλο στην Ελλάδα, αλλά είχε αφήσει στο σπίτι του τη σχετική κάρτα όταν τον συνέλαβαν: «Είπα στους αστυνομικούς ότι είχα στο σπίτι αυτήν την κόκκινη κάρτα (κάρτα αιτούντος άσυλο) και ότι είχα εκεί γυναίκα και παιδί, αλλά δεν με άκουσαν, με χτύπησαν με γροθιά στο στομάχι και με έσπρωξαν σε ένα λεωφορείο. Στο λεωφορείο ήταν περίπου 25 άλλοι, από το Σουδάν, τη Σενεγάλη, το Μπανγκλαντές... Οδηγούσαν κάπου οκτώ ώρες. Έπειτα μας έκλεισαν σε ένα πολύ κακό μέρος. Μετά, στη 1 π.μ., μας πήγαν με μικρά αυτοκίνητα στο ποτάμι στα σύνορα με την Τουρκία. Τους ikέτεψα να μη με στείλουν στην Τουρκία. Τους είπα για την κάρτα μου, τη γυναίκα και το παιδί μου. Τους ζήτησα να ελέγξουν τους υπολογιστές τους. Όμως αυτοί μου είπαν να το βουλώσω.»

ΚΡΑΤΗΣΗ

«Τι είδους νόμος μπορεί να μας κρατά εδώ έναν χρόνο; Δεν είμαι φοιητής, δεν είμαι εγκληματίας. Είμαι απλά μετανάστης. Ήρθα εδώ απλά για καλύτερη ζωή.»

Νεαρός από το Αφγανιστάν, κρατούμενος στο Κέντρο Κράτησης Μεταναστών Φυλακίου

Η εκτεταμένη και αδιάκριτη χρήση της κράτησης αποτελεί μείζονα συνιστώσα της μεταναστευτικής πολιτικής της Ελλάδας. Η ελληνική νομοθεσία επιτρέπει την κράτηση παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο για διάστημα μέχρι και 18 μηνών.

Ένας άνδρας από τη Γουινέα σε ένα από τα μεγάλα κρατητήρια στην Περιφέρεια Έβρου είπε: «Είμαι εδώ εννιά μήνες, λένε ότι μπορούν να με κρατήσουν άλλους εννιά. Μετά θα μου δώσουν ένα χαρτί να φύγω απ' την Ελλάδα μέσα σε επτά μέρες. Πώς γίνεται να κανονίσω να φύγω απ' την Ελλάδα σε επτά μέρες; Δεν μπορώ ούτε τηλεφώνημα να κάνω εδώ. Απλά θα με ξανασυλλάβουν.»

© Georgios Giannopoulos

ΚΑΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Τον Απρίλιο του 2013, η Διεθνής Αμνηστία επισκέφτηκε μερικούς από τους χώρους στην Ελλάδα όπου κρατούνται παράτυποι μετανάστες και αιτούντες άσυλο: οκτώ κοντά στα χερσαία σύνορα με την Τουρκία και έναν στη Λέσβο.

Παρ' όλο που οι κρατούμενοι –κυρίως νέοι άνδρες, αλλά και μερικές γυναίκες, ακόμα και ασυνόδευτα παιδιά– συχνά κρατούνται επί μήνες, μερικές εγκαταστάσεις στερούσαν οποιοδήποτε εξωτερικού χώρου για καθαρό αέρα και άσκηση. Σε άλλες εγκαταστάσεις που διαθέτουν εξωτερικό χώρο, οι κρατούμενοι υποστήριζαν ότι δεν τους επέτρεπαν να βγαίνουν έξω τακτικά.

Η επικοινωνία με τον έξω κόσμο είναι έντονα περιορισμένη. Τα κινητά τηλέφωνα απαγορεύονται σχεδόν σε όλες τις εγκαταστάσεις, ενώ τα κοινόχρηστα τηλέφωνα χρεώνουν υψηλές τιμές για τις διεθνείς κλήσεις. Πολλοί κρατούμενοι δεν έχουν κατορθώσει να μιλήσουν με τις οικογένειές τους επί μήνες αφ' ότου τους τελείωσαν τα χρήματα.

Μερικές εγκαταστάσεις ήταν οφθαλμοφανώς βρόμικες και οι κρατούμενοι παραπονούνταν ότι υπήρχε έλλειψη στοιχειωδών ειδών προσωπικής υγιεινής, όπως σαπουνιού και σαμπουάν, και ότι ήταν αναγκασμένοι να κοιμούνται σε στρωσίδια

που δεν είχαν πλυθεί επί μήνες. Σε δύο εγκαταστάσεις, οι κρατούμενοι παραπονούνταν ότι ήταν αναγκασμένοι να φωνάζουν τους φύλακες κάθε φορά που είχαν ανάγκη να ανακουφιστούν, καθώς δεν υπήρχαν τουαλέτες στα κελιά τους. Υποστήριζαν ότι, καθώς οι εκκλήσεις τους μερικές φορές έμεναν αναπάντητες επί ώρες, αναγκάζονταν να ουρούν σε μπουκάλια.

ΠΑΙΔΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ

Τα παιδιά δεν γλιτώνουν τις σκληρές συνθήκες στην Ελλάδα. Τρία ασυνόδευτα αγόρια από το Αφγανιστάν κρατούνταν στο Κέντρο Συνοροφυλακής Σουφλίου για διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου κατά τον χρόνο της επίσκεψης της Διεθνούς Αμνηστίας. Το ένα επιβεβαιώθηκε ως ανήλικος μετά από ιατρικές εξετάσεις, ενώ τα άλλα δύο περίμεναν τα αποτελέσματα της εξέτασης της ηλικίας τους. Μοιράζονταν ένα μικρό κελί χωρίς πολύ χώρο για να περπατήσουν. Αν και η εγκατάσταση διέθετε περιφραγμένη αυλή, τα αγόρια είπαν ότι δεν ήταν σε θέση να βγαίνουν καθημερινά να πάρουν καθαρό αέρα ή να ασκηθούν γιατί ο καιρός ήταν κρύος.

Η Διεθνής Αμνηστία μίλησε επίσης με δύο ασυνόδευτα αγόρια 16 και 17 ετών στο αστυνομικό τμήμα Ιάσμου. Τα δύο αγόρια

κρατούνταν σε γειτονικά κελιά στο αστυνομικό τμήμα και κοιμούνταν σε στρώματα πάνω στο τσιμεντένιο δάπεδο. Ο Χ, από το Αφγανιστάν, κρατούνταν στην Κομοτηνή μαζί με ενήλικες επί οκτώ μήνες μέχρι τελικά να του δώσουν έγγραφο ανηλικού και να τον μεταγάγουν στον Ιάσμο. Η εγκατάσταση δεν διέθετε εξωτερικό χώρο, ούτε εσωτερικό χώρο άσκησης ή ελεύθερου χρόνου. Ο Χ βρισκόταν ήδη εκεί επί σχεδόν έναν μήνα. Το δεύτερο αγόρι, από την Ακτή του Ελεφαντοστού, βρισκόταν εκεί λίγες εβδομάδες. Κανένα από τα δύο δεν είχε οποιαδήποτε πληροφόρηση για το διάστημα που ενδεχομένως θα κρατούνταν μέχρι να ανοίξει θέση σε καταφύγιο για παιδιά. Ήταν οφθαλμοφανώς συντηρημένα και φαίνονταν να έχουν ανάγκη ψυχολογικής στήριξης.

Επάνω αριστερά: Μετανάστες μέσα σε χώρο κράτησης στη Σάμο, Ιούνιος 2009.

Επάνω: Κέντρο κράτησης μεταναστών Φυλακίου στην περιοχή του Έβρου. (CC BY-SA 3.0)

© Amnesty International

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Ελλάδα, στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, έχει αναγκαστεί να διαχειριστεί τη μεγάλη ροή μεταναστών και προσφύγων, οι περισσότεροι από τους οποίους επιθυμούν να κατευθυνθούν δυτικά σε άλλες χώρες της ΕΕ και όχι να παραμείνουν στην Ελλάδα. Αυτή η ευθύνη είναι ιδιαίτερα δύσκολη για την Ελλάδα ως το Κράτος-Μέλος της ΕΕ που πλήττεται περισσότερο από την οικονομική κρίση.

Η ΕΕ και τα Κράτη-Μέλη της πρέπει να στηρίξουν την ελληνική κυβέρνηση ώστε να διασφαλίσει τα δικαιώματα όλων των μεταναστών και των προσφύγων ανεξαρτήτως της νομικής τους θέσης και να βρουν νέους τρόπους να μοιραστούν με την Ελλάδα την ευθύνη για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Η πολιτική της ΕΕ πρέπει να μετατοπίσει την έμφασή της από τη σφράγιση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ στην ενίσχυση της ικανότητας και των συνθηκών υποδοχής αιτούντων άσυλο, προσφύγων και άλλων ευάλωτων μεταναστών. Πρέπει επίσης να ενισχύσει την ικανότητα αναγνώρισης εκείνων που έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας στα σύνορα της Ελλάδας.

ΑΝΑΛΑΒΕΤΕ ΔΡΑΣΗ

Οι καιροί είναι δύσκολοι για την Ελλάδα, καθώς και για εκατομμύρια ανθρώπους σε ολόκληρη την Ευρώπη. Όμως δεν μπορεί να υπάρξει δικαιολογία για αυτό που συμβαίνει στα νοτιοανατολικά σύνορα της Ευρώπης. Προσθέστε τη φωνή σας σε εκείνες που ζητούν πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου που να σεβόνται τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Καλέστε τον Έλληνα Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη:

■ Να σταματήσει αμέσως τις παράνομες απωθήσεις μεταναστών και προσφύγων στα σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία, να διερευνήσει τους ισχυρισμούς για αδιάκριτες απελάσεις και κακομεταχείριση, και να οδηγήσει στη δικαιοσύνη όσους ενέχονται.

■ Να διασφαλίσει ότι όλοι όσοι αναχαιτίζονται στο Αιγαίο ή συλλαμβάνονται στα χερσαία σύνορα με την Τουρκία έχουν πρόσβαση σε εξατομικευμένες διαδικασίες προκειμένου να επιδώσουν διεθνή προστασία, καθώς και σε αποτελεσματικά μέσα αμφισβήτησης τυχόν απόφασης απέλασης.

■ Να θέσει τέρμα στην αδιάκριτη και παρατεταμένη κράτηση παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο και να χρησιμοποιήσει εναλλακτικές της κράτησης πρακτικές.

Συμμετάσχετε στην εκστρατεία μας. Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα μας (www.whenyoudontexist.eu) για να αναλάβετε δράση.

Επάνω: Ένα σκάφος φτάνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες, στο Βέλγιο, Απρίλιος 2013. Ακτιβιστές παρέδωσαν περισσότερες από 70.000 υπογραφές ζητώντας από το Κοινοβούλιο να προστατέψει τα δικαιώματα των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στα σύνορα της Ευρώπης.

AMNESTY
INTERNATIONAL

Η Διεθνής Αμνηστία είναι ένα παγκόσμιο κίνημα που αποτελείται από περισσότερους από 3 εκατομμύρια υποστηρικτές, μέλη και ακτιβιστές σε περισσότερες από 150 χώρες και εδαφικές επικράτειες, οι οποίοι αγωνίζονται για να δώσουν τέλος σε βαρύτατες καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το όραμά μας είναι κάθε άνθρωπος να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και σε άλλα διεθνή θεσμικά κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Είμαστε ανεξάρτητοι από κάθε κυβέρνηση, πολιτική ιδεολογία, οικονομικό συμφέρον ή θρησκεία και χρηματοδοτούμαστε κυρίως από τα μέλη μας και από δωρεές από το κοινό.

Index: EUR 25/007/2013
Greek

Ιούλιος 2013

Amnesty International
International Secretariat
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW
United Kingdom

amnesty.org